

YOSHLAR TARBIYASIDA DINIY QADRIYATLAR ROLI

*Denov Tadbirkorlik Pedagogika
Instituti Pedagogika fakulteti
Pedagogika ta'lim yo'nalishi
2 bosqich talabalari.
Qulmonova Muborak
Orzuyeva Sultonoy*

Annotatsiya.

Mavzuda yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning o'rni va ahamiyati yoritiladi. Diniy ta'limotlar orqali yosh avlodda halollik, adolat, hurmat, mehr-oqibat, mas'uliyat kabi fazilatlarning shakllanishi ko'rsatiladi. Oila, maktab va jamiyatda diniy-ma'naviy muhitning sog'lom tarbiyani ta'minlashdagi vazifalari tahlil qilinadi. Diniy qadriyatlar yoshlarning ma'naviy immunitetini kuchaytirib, ularni buzg'unchi g'oyalardan himoya qilishda muhim omil ekani asoslanadi.

Аннотация.

В теме освещаются роль и значение религиозных ценностей в воспитании молодёжи. Через религиозные учения показано формирование у подрастающего поколения таких качеств, как честность, справедливость, уважение, доброта и ответственность. Анализируется роль религиозной и духовной среды в семье, школе и обществе в обеспечении здорового воспитания. В основе исследования лежит тот факт, что религиозные ценности являются важным фактором укрепления духовного иммунитета молодёжи и защиты её от деструктивных идей.

Abstract.

The topic highlights the role and importance of religious values in the upbringing of youth. Through religious teachings, the formation of such qualities as honesty, justice, respect, kindness, and responsibility in the younger generation is shown. The role of the religious and spiritual environment in the family, school, and society in ensuring healthy upbringing is analyzed. It is based on the fact that religious values are an important factor in strengthening the spiritual immunity of young people and protecting them from destructive ideas.

Kalit sözlar:Yoshlar tarbiyasi,Diniy qadriyatlar. Ma'naviyat, Axloq, Halollik, Adolat, Mehr-oqibat, Sog'lom dunyoqarash,Ma'rifat,Komil inson.

Yosh avlod tarbiyasi har qanday jamiyatning kelajagini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. Abu Nasr Forobiy, Alisher Navoiy, Abdulla Avloniy kabi allomalar o'z asarlarida inson tarbiyasini jamiyat ravnaqi bilan chambarchas bog'laganlar.

Jumladan, Avloniy “Turkiy guliston yoxud axloq” asarida “Tarbiya biz uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat masalasidir” deb ta’kidlaydi. Tarbiya jarayonida ma’naviy va diniy qadriyatlar alohida o’rin tutadi, chunki ular yoshlarning dunyoqarashini to’g’ri shakllantiradi, axloqiy mezonlarni mustahkamlaydi va jamiyatga foydali shaxs bo’lib yetishishga yo’l ochadi. Avvalo, diniy qadriyatlar insonni ezgulik, halollik, odillik, mehr-oqibat kabi fazilatlarga chorlaydi. Islom dini o’z manbalari – Qur’on va hadislar orqali avlodni ilm olishga, kamtarlik va sabrga undaydi. “Ilm talab qilish har bir musulmon uchun farzdur” degan hadisi sharif yoshlarni ilmga intilish, tafakkur qilishga chorlaydigan asosiy g’oyalardan biridir. Bu tamoyillar yosh ongida ma’naviy barqarorlikni ta’minlab, ularni zararli oqimlar ta’siridan himoya qiladi., diniy qadriyatlar oilaviy tarbiyaning mustahkam poydevoridir. Ota-ona hurmati, halol mehnatga undash, kattalarga hurmat, kichiklarga izzat kabi qadriyatlar avloddan-avlodga o’tib, yoshlarning xulq-atvorini shakllantiradi. Mazkur an’analarning manbai nafaqat xalq og’zaki ijodi, balki diniy-ma’rifiy merosimizda ham chuqur ildiz otgan. Oila muhitida shakllangan diniy-axloqiy tamoyillar jamiyatdagi munosabatlarga ham ijobiy ta’sir ko’rsatadi, diniy qadriyatlar yoshlarning ma’naviy immunitetini mustahkamlaydi. Mustaqillik yillarida Prezidentimiz va mutaxassislar ta’kidlab kelayotganidek, mafkuraviy bo’shliqni to’ldirishda sog’lom diniy bilimlar muhim ahamiyat kasb etadi. Kitoblarda qayd etilishicha, diniy-ma’rifiy tarbiya insonni o’zligini anglashga, milliy g’urur va vatanparvarlik tuyg’ularining mustahkamlanishiga yordam beradi. Asl diniy qadriyatlarni bilgan yosh yot g’oyalar ta’siriga berilmaydi, aksincha, mustahkam e’tiqod va sog’lom tafakkur egasiga aylanadi. Yana bir muhim jihat – diniy qadriyatlar yoshlarni bag’rikenglikka o’rgatadi. Qur’onda turli millat va elatlarning yaratilishi insonlar bir-birini tanib, o’zaro hurmatda yashashi uchun ekanligi qayd etiladi. Bu g’oya zamonaviy jamiyatda totuvlik, tolerantlik va tinchlikni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlod tarbiyasi har qachongidan ham dolzarbroq masalaga aylandi. Ma’naviy bo’shliqning tez to’ldirilishi, turli g’oyaviy oqimlarning yoshlar ongiga ta’sir o’tkazishga urinishi tarbiya masalasiga yanada mas’uliyat bilan yondashishni taqozo etmoqda.

Islom dini asrlar davomida xalqimizning dunyoqarashi, madaniyati va ma’naviy hayotida hal qiluvchi o’rin egallab kelgan. Qur’on oyatlari, hadislar, fiqh va tasavvuf merosi yosh avlod tarbiyasida axloqiy mezon sifatida xizmat qiladi. Masalan, “Ilm talab qilish har bir musulmon uchun farzdir” degan hadis yoshlarni bilim olishga undaydigan muhim ma’naviy ko’rsatmadir. Bu g’oya ilmning muqaddasligini, ma’rifatning insonni yuksaltiruvchi kuch ekanligini ifodalaydi. Diniy qadriyatlarga asoslangan tarbiya yoshda halollik, rostgo’ylik, sabr, kechirimlilik, bunyodkorlik kabi fazilatlarni shakllantiradi. Alisher Navoiy o’z asarlarida ana shu fazilatlarning jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyatini alohida ta’kidlagan. Demak, diniy qadriyatlar kishining

ichki dunyosini boyitib, uni axloqan mustahkam shaxs sifatida shakllantiradi. Oila muhitida diniy qadriyatlarning tarbiyaviy kuchi. Yosh tarbiyasi, avvalo, oiladan boshlanadi. Ota-onaga hurmat, kichiklarga mehr, halol mehnat, poklik va mas'uliyat kabi qadriyatlar avloddan-avlodga o'tib kelayotgan bebaho merosdir. Bu merosning asosiy ildizlari diniy-ma'naviy manbalarga borib taqaladi. Qur'on va hadislarida ota-onaning roziligi, halol rizq topish, oila tinchligi, mehr-oqibatning o'ta muhimligi qayta-qayta ta'kidlanadi. Diniy-ma'naviy qadriyatlar – mafkuraviy barqarorlik kafolati. Zamonaviy axborot oqimlari haddan tashqari tezkor bo'lgan bir davrda yoshlar mafkuraviy ta'sirlarga eng sezgir qatlam hisoblanadi. Shu bois diniy-ma'rifiy bilimlarning to'g'ri yetkazilishi ularning ma'naviy immunitetini kuchaytiradi. Kitoblarda ta'kidlanishicha, diniy tarbiya yoshni yot g'oyalardan, ekstremistik oqimlardan ta'siridan himoya qiladigan eng samarali yo'ldir. Mustaqillik yillarida olib borilgan islohotlarda ham aynan yoshlarni sog'lom e'tiqod, to'g'ri diniy tasavvurga ega qilishga alohida urg'u berilgan. Chunki to'g'ri diniy bilim – insonni adashishdan, jaholat botqog'idan asraydigan eng kuchli ma'naviy qalqondir.

XULOSA

Yoshlar tarbiyasida diniy qadriyatlarning tutgan o'rni nihoyatda muhimdir. Chunki diniy ta'limotlar avvalo insonning ichki dunyosini tarbiyalaydi, unda halollik, adolat, mehr-oqibat, hurmat va mas'uliyat kabi fazilatlarni shakllantiradi. Oila, maktab va jamiyatdagi diniy-ma'naviy muhit yosh avlodni barkamol qilib voyaga yetkazishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. To'g'ri talqin qilingan diniy qadriyatlar yoshlarning ma'naviy immunitetini kuchaytiradi, ularni zararli g'oyalardan himoya qiladi va hayotga ongli yondashishga undaydi. Demak, diniy merosga suyangan holda tarbiyalangan yoshlar komil inson, ma'rifatli shaxs va jamiyatning munosib fuqarosi sifatida shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Al-Buxoriy, Imom. Al-Jome' as-sahih (Sahihi Buxoriy). — Toshkent: Movarounnahr, 2008.
2. A. Avloniy. Turkiy guliston yoxud axloq. — Toshkent: Ma'naviyat, 1992.
3. Sh. Yusupov. Ma'naviyat asoslari. — Toshkent: O'zbekiston, 2015.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev asarlari va nutqlari. — Toshkent: O'zbekiston, 2017–2023.
5. “Yoshlar ma'naviy tarbiyasi va diniy-ma'rifiy tizimni takomillashtirish” bo'yicha normativ hujjatlar. — Toshkent, 2020.
6. A. Jo'rayev. Islom ma'naviyati va tarbiya. — Toshkent: Ilm Ziya, 2018.
7. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
8. Eshonqulov M. Diniy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.